

28.2.3 Verandering in het verleden. Kunnen we er uit leren?

(Ja, maar we doen het niet.)

Wat Jared Diamond in *Collapse: How Societies Choose to Fail or Succeed* beschreef werkten David Graeber en David Wengrow in *Het begin van Alles* uitgebreider en verder uit. Nieuwe evoluties en combinaties van wetenschapstakken maken het de jongste 20 jaar mogelijk grondiger en diepgravender conclusies te maken en bevestigen. De laatste 12.000 jaren zijn er 100-den beschavingen ontstaan en geëvolueerd, werden er op vele plaatsen wereldwijd uitvindingen gedaan en stappen gezet (vooruit, en ook achteruit) inzake vuur, jacht, vissen, landbouw, steen- en metaalbewerking, samenlevingsvormen, maatschappelijke hiërarchie en structuur... Van het overgrote deel weten we zo goed als niets. Behalve dat ze er niet meer zijn. Vaak compleet verdwenen, door ziekte, geweld, droogte, en vooral door erosie en degradatie van landbouwgrond en ontbossing. Een slecht beheer van de natuurlijke bronnen dus.

Fossiele energiespaarpot opmaken = boven onze stand leven.

Ze halen slechts één beschaving aan die het door gepaste maatregelen presteerde om na 3.000 jaar op hun eiland nog steeds te floreren (Tikopiërs. IJslanders en Chumash deden het ook goed, passend in de natuurlijke mogelijkheden.). Het grootste probleem bleek meestal dat de samenleving, en vooral de leidende elite, niet in staat was te veranderen en zich aan te passen. Liever aftakelen dan inboeten aan rijkdom, status en macht, vooral bij mannen!

Dat klinkt toch wel bekend?

Jared Diamond geeft 5 kritische factoren voor het teloorgaan van beschavingen: ≡

- ⊗ Economische roofbouw op natuurlijke bronnen (o.a. bomenkap/ha/jr, intensieve landbouw met als gevolg erosie, ontbossing, verzilting (verdroging))
- ⊗ Klimaatverandering
- ⊗ Vijandige politieke relaties met burens
- ⊗ Relaties met bevriende handelspartners
- ⊗ Reactie van bevolking en leiding op het probleem

Als 2 of meer van deze factoren gelijktijdig optreden komt een beschaving aan haar einde. Later voegde hij er nog een signaal of kantelpunt toe:

- ⊗ Epidemie (& pandemie) (bacterie, virus, schimmel)
En wordt er ook nog een sterke interne factor omschreven (o.a. door Paul Goossens in *De ongelijkheidsmachine*:)
- ⊗ Overdreven ongelijkheid tussen arm en rijk, hoog en laag.

Het gaat eigenlijk telkens om een onbalans, een té groot, door mensen ontwricht evenwicht. (CO₂, stikstof, vervuiling, sproeistoffen, innemen van natuur, buffers & gronden, ...)

Dit keer is het anders. Nu weten we beter, kunnen we meer... Denken we. Dat laat ons toe niets te doen. Niet te veranderen. Niets op te geven.

We moeten onze levensstandaard flink verlagen. DUS alle *anderen* moeten *veranderen*.

Het wordt (weer) een survival of the fittest. De best aangepaste groepen zullen overleven.

De geschiedenis herhaalt zich. Toch is de uitslag niet altijd hetzelfde. De regels blijven grotendeels hetzelfde. Net als bij een voetbalmatch. Maar de uitslag kan heel verschillend zijn. (Andere spelers, veld, weer, publiek..)

Een cultuur kan ook wegdeemsteren i.p.v. plots of snel verdwijnen.

Interamna Lirenas, een Italiaans gehucht uit de Romeinse tijd, 100 km van Rome, bleek veel veerkrachtiger dan Rome en de grote steden en kon de val van het Romeinse rijk (2de eeuw) ca. 100 jaar overleven.

Wat we uit de geschiedenis leren, is dat we niets uit de geschiedenis willen leren. H.L.

♪ You make more money selling advice than following it.

(& count on short memory of readers.) Steve Forbes

♪ Ik treed op als ontgoochelaar en desillusionist.